

Què és Bildung?

i com ho relacionem amb l'Educació d'Adults (ALE)?

Una breu introducció de la Lene Rachel Andersen

Bildung és un fenomen complex i difícil de captar, però el concepte té arrels profundes en l'educació i el pensament europeus. A l'època clàssica, els grecs l'anomenaven Paideia i durant el segle XVII els pietistes protestants el van explorar com a creixement personal religiós, espiritual i moral a la imatge (Bild, en alemany) de Crist. Des de 1774 fins als voltants de 1810, pensadors com Herder, Schiller i Humboldt van explorar el Bildung com un fenomen seglar, el relacionaven al desenvolupament emocional, moral i intel·lectual, a l'enculturació i a l'educació, i al paper de cadascú com a ciutadà. Aquesta comprensió laica dels Alemanys del concepte de Bildung va inspirar la invenció danesa del folk-Bildung a les dècades del 1840 i 1850, és a dir, Bildung no només per la burgesia, sinó també per a la joventut rural de Dinamarca. El Folk-Bildung va empoderar les classes baixes i va permetre a Dinamarca passar per una transformació pacífica de ser una pobra monarquia absoluta agrícola a una democràcia pròspera i industrialitzada. Avui dia, la nostra civilització es troba en un procés de transformació d'estats nació industrialitzats a un món digitalitzat on tothom ha de prosperar. Per que això passi pacíficament, cal empoderar tothom i necessitem "Folk-Bildung" pel segle XXI.

S'han escampat moltes definicions de Bildung; el European Bildung Network ho defineix de la manera següent:

Bildung és la combinació d'educació i coneixement necessaris per prosperar en la nostra societat, i de la maduresa moral i emocional per ser alhora un "jugador de l'equip" però tenir autonomia personal.

Bildung també és conèixer les teves arrels i ser capaç d'imaginar el futur.

En el que exposaré a continuació, suggeriré quatre aspectes de Bildung que són relativament tangibles i que quan els ajuntem ens poden ajudar a captar la complexitat de Bildung i adreçar-ho a l'educació d'adults. Els quatre aspectes són coneixement i comprensió transferibles, coneixement i comprensió no transferibles, expansió del sentit de responsabilitat i empoderament cívic.

Coneixement transferible/ ampliació del nostre horitzó

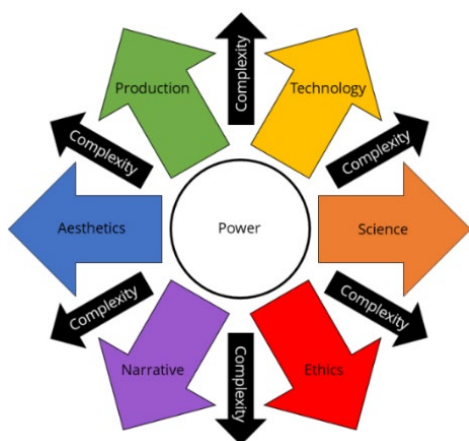
El primer aspecte de Bildung té a veure amb l'habilitat que tenim comprendre el món en el que vivim i el coneixement que ens podem ensenyar els uns als altres per aconseguir aquesta comprensió.

Entre els coneixements transferibles trobem la ciència, les matemàtiques, l'artesania, la llengua, la narrativa, la filosofia, les ideologies polítiques, els dogmes religiosos, la història, llegir un mapa, com arreglar una bicicleta, les normes de circulació, com reservar un bitllet de tren online, com cuinar, què no penjar a les xarxes socials, etc., és a dir no només coneixement acadèmic, sinó també coneixements del dia a dia (anomenat en alemany: AllgemeinBildung). Tot aquell coneixement que podem aconseguir mitjançant llibres, televisió, videos de YouTube, professors, amics, etc. Com que podem transferir aquests tipus de coneixements d'una persona a la següent, i sempre podem anar ampliant el nostre horitzó, també ens hi podem referir com a coneixement i comprensió horitzontals.

La Bildung Rose és una mostra que il·lustra la societat com a formada per set dominis: producció, tecnologia, estètica, poder (polític), ciència, narrativa i ètica. Com amb totes les mostres, es tracta d'una simplificació que ens permet veure un model que d'altra manera seria difícil d'explicar. La raó per la que l'anomenem la Bildung Rose i no la Society Rose és que per que puguem prosperar, cal que entenguem tots set dominis de la nostra societat. Cal que el nostre món interior es representi el món exterior, per dir-ho d'alguna manera. La nostra ment ha de ser capaç de captar el màxim possible dels set dominis per que nosaltres puguem navegar de manera segura per la nostra societat i poder prendre decisions informades.

A mesura que les societats es van fent més grans i més complexes i que de la mateixa manera cada domini esdevé més complexe, cal que transferim més coneixement entre nosaltres per que cadascú sigui capaç d'entendre i prosperar en la societat. La Bildung Rose ens mostra que per a poder prosperar i ser capaços de descodificar el que està passant al nostre voltant, ens calen molts tipus de coneixement transferible, i sempre tenim la possibilitat d'aprofundir en l'exploració d'un camp determinat i esdevenir especialistes, o ampliar el nostre horitzó i captar més context.

Per rebre coneixement transferible, tenim moltes institucions i programes, des de l'educació primària, secundària i terciària, passant per l'educació informal i l'aprenentatge al llarg de la vida de molts tipus. Hi ha diferents mètodes pedagògics i maneres d'ensenyar, però totes les societats modernes saben com fer-ho; la única cosa que cal fer és prioritzar-ho. Per que aquest coneixement transferible esdevingui comprensió, l'hem de poder posar en pràctica en el món real i /o reflectir-lo ja sigui sols o en converses amb els altres.

Coneixement no-transferible / profunditat emocional i moral

El segon aspecte de Bildung té a veure amb el desenvolupament moral i emocional. Es el tipus de coneixement que ens prové de la vida mateixa, enfrontar-se a decepcions, enamorament, desamor, ser pare/mare, perdre un joc, guanyar un joc, connectar amb amics, prendre responsabilitats, fracassar, tenir èxit, tenir cura dels pares dependents, perdre un cònjuge, aconseguir quelcom de notable a la feina, etc. Mentre anem passant per aquests tipus d'experiències, aprenem a partir d'elles, però també aprenem

sobre nosaltres mateixos i sobre l'altra gent. Però no és un tipus de coneixement que es pot transferir directament. Puc parlar amb els altres del meu desamor, però sense per això trencar el cor de ningú, això no és un tipus de coneixement que jo pugui traspasar directament.

Comprometent-nos amb l'altra gent, vivint a l'alçada de les seves expectatives i no aconseguint viure a l'alçada de les seves expectatives, cometent errors i aconseguint èxits, i trobant-nos amb tot tipus de retrocessos als quals ens hem d'ajustar, adquirim un tipus diferent de comprensió i creixem d'una manera diferent de quan expandim el nostre horitzó. Adquirim profunditat emocional i amb sort, aspiracions morals més elevades mentre ens anem adonant que no volem defraudar els altres (ni nosaltres mateixos). Així doncs ho podem concebre com a desenvolupament vertical o coneixement i comprensió verticals.

Al segle XX, en Jean Piaget, en Lawrence Kohlberg i en Robert Kegan va explorar tot això en la psicologia del desenvolupament. Però també és el que Jean-Jacques Rousseau ja havia explorat com a "éducation" en l'"Émile" (1762), que en Johann Gottfried Herder anomenava "Bildung" a "Auch eine Philosophie der Geschichte zur Bildung der Menschheit" (1774) i al que Friedrich Schiller també es referia com a "Bildung" a "Über die ästhetische Erziehung des Menschen in einer Reihe von Briefen" (1795).

Segons Schiller, hi ha tres tipus de gent, cadascun definit segons una fase de Bildung:

- **La persona física, emocional**, que està atrapada dins les seves emocions i no les pot transcendir.
 - Segons Schiller, per transcendir les nostres emocions, necessitem estètica i bellesa assolida que aconsegueixi alinear les nostres emocions amb les normes de la societat; és aleshores que ens podem transformar i esdevenir:
- **La persona de raó**, que s'ha alineat amb les normes morals de la societat i les ha adoptat com les seves pròpies normes. Aquesta persona no pot transcendir aquestes normes i expectacions.
 - Segons Schiller, per transcendir aquestes normes, necessitem una estètica i bellesa revigorants, que ens sacsegi i ens desperti i ens faci tornar a sentir les nostres emocions, la qual cosa ens permet transcendir les expectacions dels altres i esdevenir:
- **La persona moral, lliure** que pot sentir alhora les seves pròpies emocions i el que està bé i malament segons les normes morals compartides; perquè aquesta persona ha transcendit tant les seves pròpies emocions com les expectacions dels altres, ara pot pensar per si mateixa i és per tant lliure.

El que suggereix Schiller és que podem adquirir aquest coneixement i desenvolupament vertical per intermediari, mitjançant les arts. Escoltant música preciosa i deixant-se portar, es pot "estirar el múscul emocional" i experimentar emocions que d'una altra manera no trobaria. El mateix és vàlid per la gran literatura, on l'autor ens fa identificar amb els personatges d'una manera que ens fa sentir pel que passen. Mitjançant el gran art, podem transferir, indirectament, el coneixement i la comprensió no-transferibles.

Una altra manera de citar les tres fases de Schiller sobre Bildung o maneres de ser en el món és la següent:

- és la meua vida una persecució de satisfacció física?
- és la meua vida una persecució de reconeixement i estatus social?

- és la meua vida una persecució del que està bé i com lograr-ho, fins i tot si no agrada a la gent més propera?

Més enllà de tot això, hi ha una quarta fase que Schiller no menciona:

- estic fent créixer els altres?

De fet tenim maneres de promoure el coneixement no-transferible vertical, a través de les nostres institucions culturals com ara els teatres, les biblioteques, els cinemes, les sales de concert, i a través dels autors de teatre, els actors, els directors, les orquestres etc., però estan mediades i requereixen artistes altament qualificats per que passi. Per que aquestes experiències esdevinguin una comprensió vertical, cal que reflexionem sobre el coneixement, ja sigui sols o en converses amb els altres. Totes les societats modernes tenen artistes que saben transformar el coneixement i la comprensió no-transferibles en estètica/art; la única cosa que ens cal fer és prioritzar-ho.

Expansió del sentit de responsabilitat

El tercer aspecte de Bildung té a veure amb els grups socials amb els que ens sentim identificats i amb què ens sentim capaços de prendre responsabilitats. La millor manera per il·lustrar-ho és a través dels Cercles de Pertinença:

Aquest model té deu cercles i el que és important no és el nombre de cercles sinó que creixen en complexitat cap en fora.

El primer cercle sobre el que guanyem control i podem responsabilitzar-nos és el nostre propi cos i nosaltres mateixos, el Ego, i aleshores expandim el nostre món a partir d'aquí. La Família 1 és la família en la que naixem, els grups d'iguals que comencem a establir al voltant dels cinc anys, i la Família 2 és la família que establim a l'edat adulta. El Cercle 5, la Comunitat, pot contenir varies comunitats, com ara el lloc de treball, el lloc de culte, el club esportiu etc.

Els Cercles 2-5 són les comunitats reals en les que o bé coneixem tothom, o com a mínim hi podem establir contacte visual.

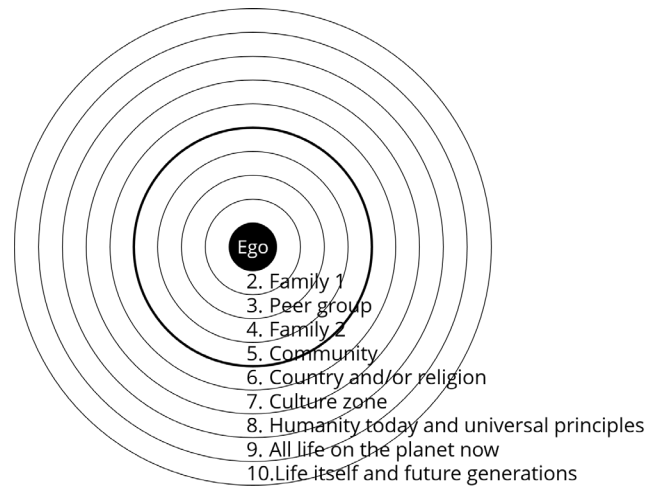
El sisè Cercle de pertinença és la nació, una comunitat imaginària, que resulta radicalment diferent dels cercles interiors. A la nació estat, hi ha milions de persones que no coneixerem mai i tot i així necessitem identificar-nos hi de manera a estar disposats a pagar impostos, tenir cura d'ells i del país com un tot.

A la majoria de les democràcies que funcionen, aquest sisè Cercle està connectat amb un idioma compartit, un sistema educatiu públic, festes i tradicions compartides, una tradició literària, un servei públic de ràdio i televisió. Al món occidental hem passat més de 200 anys intentant educar a tothom per que tinguessin cura d'aquest 6è Cercle i esdevinguessin bons ciutadans lleials, i es pot dir que hi hem invertit molts esforços en tot això.

Al segle XXI, seguim necessitant nacions estat democràtics que funcionin bé i ens en hem de responsabilitzar com individus essent ciutadans actius, però també cal que ens responsabilitzem de la nostra zona cultural (ex. Europa), la humanitat arreu del món, el benestar de tot tipus de vida i biotops per tota la terra, i el benestar de la vida en el futur. Ésser conscients, tenir sentit de pertinença i responsabilitzar-se pels Cercles 7-10 ens planteja noves exigències. Mitjançant les institucions culturals nacionals i el patrimoni cultural nacional i local, hem aconseguit crear sentits de identitat nacional forts, i la majoria de sistemes educatius foren establerts perquè passés així.

Crear un sentit d'identificació amb el món més enllà del nostre propi país, d'entrada ja planteja en molts llocs un problema d'idioma, i en segon lloc fer el primer pas fora de la nostra zona de confort cultural pot ser en molts casos descoratjador. Per sort la tecnologia ens permet veure el que passa a la resta del món en temps real, i ens podem connectar amb gent d'arreu. A tots els països hi ha immigrants que provenen d'arreu del món. El que encara no hem assolit és la manera de com transformar tota aquesta situació en una oportunitat de Bildung per tothom i una manera de desenvolupar un sentit d'identitat i responsabilitat en tots deu Cercles de Pertinença.

Empoderament Cívic /Folk-Bildung

L'Empoderament Cívic significa sentir-se equipat i motivat per comprometre's com a ciutadà; significa tenir l'impuls interior i l'autoconfiança per a poder prendre la paraula i implicar-se. El Folk-Bildung és el millor espai de formació en aquest sentit. Les Folk High Schools daneses van tenir èxit creant el Folk-Bildung i motivant a generacions de joves danesos a implicar-se cívicament ja fa 175 anys (i fins a un cert punt encara ho fan), i la Highlander Folk School de Tennessee va aprendre de les Folk High Schools daneses i han tingut un èxit molt gran, però això és una part del Bildung que és probablement la menys explorada. Mètodes útils, per fer que els tímids esdevinguin valents i que els desinteressats s'interessin, probablement varien d'una persona a una altra, però la ira, la frustració, el sentiment d'injustícia o l'interès personal per una agenda específica poden ser bons punts de partida per l'activisme i l'activisme portat per una crida al canvi és un gran punt de partida per l'educació i el Bildung.

Ajuntant els quatre aspectes

Bildung és alhora el procés i el resultat. Per a poder prosperar en les més complexes societats del segle XXI, la gent necessita un Bildung molt complex i podem i hauriem de desenvolupar millors oportunitats de

Bildung per tothom i per cada fase de la vida. Per l'individu, el segle XXI significa un procés de desenvolupament i aprenentatge que perdurarà al llarg de l'edat adulta, i de tota la vida.

La manera de mirar-nos el Bildung tenint en compte cada individu, és doncs no centrar-nos en el resultat o "Quanta Bildung té aquesta persona". En lloc d'això ens hauriem de preguntar si l'individu experimenta un augment de la comprensió horitzontal i vertical, troba que amb l'edat la vida cada vegada té més sentit, se sent cada vegada més empoderat per comprometre's com a ciutadà i sent curiositat i motivació per expandir el seu propi Cercle de Pertinença, més que apartar-se dels Cercles més grans per sentir-se confortable i segur. Sempre que ens trobem amb algú que no gaudeixi al llarg dels anys de l'augment de l'aprofundiment i del significat existencial, i si la persona no se sent compresa, respectada i de confiança entre els seus iguals, o si està lluitant contra l'esgotament i l'ansietat, potser val al pena considerar si el problema rau en un Bildung insuficient pel seu context.

Com ho relacionem amb l'ALE

L'aprenentatge i l'educació d'adults (ALE) durant molts anys en molts llocs s'ha centrat principalment en l'actualització de les competències de la gent de cares al mercat laboral, cosa que significa que s'ha centrat en dos dels dominis de la Bildung Rose: la Producció i la Tecnologia. L'Estètica (les arts), el Poder Polític (civisme), la Ciència (pel bé de la ciència), la Narrativa (ja sigui religió, història i/o ideologia política) i l'Ètica (com ara, la filosofia) han quedat tots relegats a la categoria "bo de tenir-ho com a afició". En lloc de ser un espai d'Empoderament i Bildung personal, l'ALE ha estat al servei dels mercats. Ja siguin els contribuents, els sindicats, les empreses, tots els que paguen l'ALE han invertit en l'un i l'altre com a treballadors i no com a ciutadans.

Aquest enfocament i aquesta inversió esbiaixats són problemàtics, no només des d'una perspectiva general de Bildung per l'individu, també significa que col·lectivament, com a societats, estem perdent la capacitat d'abordar problemes en tots els dominis i la interacció entre ells mitjançant un diàleg informat i ric a l'esfera pública. Discutim del PIB i de l'ocupació com si es donés per fet que la política tracta d'això. (la majoria dels occidentals probablement hi reaccionarien pensant "però si ÉS d'això del que tracta la política!" la qual cosa confirma aquest punt.)

La Bildung Rose ens mostra perquè aquesta comprensió limitada del que importa esdevé un problema:

Els dos dominis de dalt, Producció i Tecnologia, representen el que és físicament possible aquí i ara. El mig representa el que podria ser possible. I la part de baix el que hauria de ser possible.

Al educar-nos per afrontar només el que és físicament possible aquí i ara, i no acostumar-nos a explorar i afrontar el que podria ser possible i el que hauria de ser-ho, no som capaços d'afrontar les coses de manera productiva:

- **La Democràcia**, com ser un ciutadà actiu, i quin tipus de polítiques i noves institucions necessitem per a poder afrontar, diguessim, els reptes que els estats nació no poden afrontar individualment, incloent-hi:
- **La Digitalització** i els reptes que planteja a la democràcia i a l'economia existent.
- **La Sostenibilitat** i les solucions als problemes mediambientals, incloent-hi el canvi climàtic.
- **L'Educació per a tothom**, incloent-hi migrants d'altres cultures i persones amb dificultats d'aprenentatge; qui ha dit que l'única manera de contribuir a la societat és mitjançant feines que contribueixen al creixement del PIB?

Fent que el Bildung (tal com s'ha explorat més amunt) esdevingui central en ALE, l' ALE pot esdevenir:

- **Per l'individu**, un espai per l'empoderament personal com a ciutadà i com a ésser humà íntegre.
- **Per les comunitats**, un lloc de trobada per forjar lligams comunitaris i facilitar la resolució de problemes; molt probablement esdevingui un gran factor de la millora de la salut mental.
- **Pels empresaris**, una font d'un altre tipus de mà d'obra auto motivada i creada amb una comprensió més profunda de la sostenibilitat, més interacció entre els grups d'interès de l'empresa, i més consciència de com responsabilitzar-se i fer-se seu el desenvolupament sostenible, la inclusió, etc. al lloc de treball.
- **Per la societat**, els fonaments per un diàleg democràtic de qualitat, sobre una de les qüestions més complexes de cara a la humanitat, el nostre futur i el de l'únic planeta que tenim.

What is physically possible here and now

What might be possible

What ought to be

